

Laiko ir žemės sargai kalbininko tėviškėje

Šilalės rajono Lembo kaimas turi ypatingą aurą – čia savo pirmuosius žingsnius žengė vienas garsiausių lietuvių kalbininkų Kazimieras Jau-nius. Jo tėviškė išsaugojo tik kuklią klėtelę, tačiau ši vieta tebėra gyva. Gyva todėl, kad čia šeiminkauja Gedeminas ir Birutė Lenkčiai, kurių rankos ir širdys sujungia istorinę praeitį, dabarties rūpesčius bei ateities viltį.

Šlama ažuolai, regėję Kazimiero Jauniaus vaikystę. Dabar jie liudija Gede-mino ir Birutės kasdienybę. Ir atrodo, kad šiame kampelyje laikas sustojo – ne todėl, kad neskubėtų, bet todėl, kad čia jis saugomas ir gerbiamas.

Iš Jauniaus laikų belikusi klėte-lė dabar atveria muziejines verty-bes. Netoli jos 2014 metais iškilo naujas Lenkčių namas – toje pa-čioje vietoje, kur kadaise stovėjo kalbininko troba. Istorinis tęstinu-mas čia labai simboliškas: Birutės mama Kazimiera-Birutė Jauniutė buvo artima Jauniaus giminaitė. Tad šios žemės paveldas perduo-

tas dukrai Birutei natūraliai, o kartu su juo – ir atsakomybė.

Naująjį namą Gedeminas statė savo rankomis, padedant talki-ninkams. Profesija – statybinin-kas – leido suvaldyti visas kliūtis. Mediena buvo parūpinta iš čia pat esančio miško, kuris dalinai priklauso ir Birutės broliui.

(Nukelta į 5 psl.)

Žolinių pašarų gamybos optimizavimas pienininkystės ūkiuose: tvarumo ir konkurencingumo kelias

Šiuo metu daugelyje pieno ūkių pasigaminama per mažai baltymingų, aukštos energetinės vertės žolinių pašarų. Pagrindą dažnai sudaro kukurūzų si-losas, kuris, nors ir kaloringas, yra rūgštus ir stokoja baltymų. Šį deficitą ūkininkai kompensuoja pirkdami brangius baltyminius priedus, dažniausiai importuotus iš kitų žemynų, pavyzdžiui, sojų rupinius. Dėl to auga pieno ga-mybos savikaina, blogėja karvių sveikatingumas, mažėja ūkių pajamingumas ir konkurencingumas. Projektas siekia pakeisti situaciją, sukuriant priemonių kompleksą, leidžiantį ūkininkams, atsižvelgiant į dirbamų laukų derlingumą, reljefą bei drėgmės kiekį, parinkti optimalius žolinių augalų mišinius ir stebėti augalų vegetaciją, kad derlius būtų nuimamas tinkamiausiu laiku ir pašaruose išsaugomas maksimalus maistinių medžiagų kiekis.

Žoliniai augalai yra nepa-keičiamas gyvulininkystės ele-mentas. Jie užtikrina tiek pieno kiekį, tiek kokybę, taip pat daro didelį poveikį aplinkai ir klima-tui. Jei žoliniuose mišiniuose bent 40 proc. sudaro ankštiniai augalai, pieno baltymingumas gali padidėti iki 20 proc. Be to, žoliniai pašarai turi daug skai-dulų, kurios būtinos atrajotojų prieskrandžių veiklai, lemia pieno riebumą, baltymų kiekį, gerina skonį ir kvapą. Aukštos kokybės pašarų naudojimas mažina ūkių priklausomybę nuo brangių kombinuotų-jų pašarų, o natūralūs augalai turi aukštesnę maistinę vertę. Mokslininkų paskaičiavimu, pasitelkus itin kokybiškus žo-linius pašarus, galima primelžti daugiau kaip 8000 litrų pieno per metus iš vienos karvės net nenaudojant kombinuotųjų pa-šarų. Tokia praktika užtikrina ne tik didesnę produktyvumą, bet ir mažesnes išlaidas.

Lietuvos pieno ūkių asociacija vykdo projektą „Žolinių pašarų gamybos optimizavi-mas pienininkystės ūkiuose, panaudojant inovatyvias tech-nologijas“ (paramos sutartis Nr. 22BV-KE-24-1-05902-PR001), vykdomas pagal Lie-tuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 metų stra-teginio plano intervencinę priemonę „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“. Jo pagrin-dinis tikslas – didinti žemės ūkio konkurencingumą, die-giant pažangias technologijas ir inovacijas, o specialusis tikslas – paskatinti ūkininkus sparčiau taikyti mokslo naujoves, taip

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

PROJEKTAS „ŽOLINIŲ PAŠARŲ GAMYBOS OPTIMIZAVIMAS PIENININKYSTĖS ŪKIUOSE, PANAUDOJANT INOVATYVIAS TECHNOLOGIJAS“
(paramos sutartis NR. Nr. 22BV-KE-24-1-05902-PR001)

Projekto uždavinys:

Parengti „Žolinių pašarų gamybos optimizavimo rekomendacijas“.

Parodomųjų bandymų atlikimo vietos:

Parodomieji bandymai bus įrengti 10-tyje skirtingų Lietuvos pieno ūkių asociacijos narių ūkių Šilalės, Klaipėdos, Skuodo, Šilutės, Plungės, Telšių bei Pagėgių savivaldybėse.

Projekto vykdymo trukmė:

2024 gruodis-2027 gruodis.

Projekto veiklos tikslas:

sukurti priemonių kompleksą, įgalinantį skirtingose geografinėse vietovėse esančiuose pieno ūkiuose pagal konkrečias tų ūkių dirvožemių sąlygas sudaryti tinkamiausius žolių mišinius ir įrengti aukštos maistinės vertės produktyvius sėtinis žolynus, pritaikyti jiems optimalų subalansuotą tręšimą ir iš užaugintos žolės pagaminti visaverčius konservuotus žolinius pašarus.

Nustačius šių pašarų cheminę sudėtį ir įvertinus aukšto produktyvumo pieninių karvių organizmo fiziologinius poreikius, atsiranda galimybė optimizuoti karvių šėrimo racioną esmingai (iki 60-70 proc.) padidinant vertingo ir labiausiai atrajojančių galvijų virškinimo traktui tinkančio labai kokybiško vytintos žolės siloso (šienainio) dalį ir sumažinant rūgštaus ir nebaltymingo kukurūzų siloso dalį.

To pasekoje padidės pieno primilžis ir pagerės karvių sveikata bei pieno kokybė, esmingai sumažės išlaidos pirkiniams baltymams, o karvėms ēdant žolinį pašarą, prie kurio maistinių medžiagų įsisavinimo evoliucijos eigoje yra geriausiai prisitaikęs atrajotojų galvijų virškinimo traktas, mažės ir išskiriamų metano dujų emisija.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
MCMXXII

Europos inovacijų partnerystės (EIP) projekto viešinimo stendas.

kuriant tvarų, konkurencingą ūkį ir gerinant gyvenimo ko-kybę kaime. Projekte dalyvauja 10 atrinktų pieno ūkių, bendra-darbiaujančių su „Žemaitijos pienu“.

Projekte ypatingas dėme-sys skiriamas inovacijoms. Jį įgyvendinant, pasitelkiamos palydovinės stebėsenos tech-nologijos, leidžiančios nuo-lat vertinti augalų vegetacijos būklę, nustatyti žaliosios bio-

masės kiekį, azoto koncen-traciją pasėliuose ir optimalų žolinių augalų pjovimo laiką. Dirbtinio intelekto pagrindu veikiančios sprendimai padeda apdoroti surinktus duomenis ir pateikti tikslas rekomen-dacijas ūkininkams. Visa tai užtikrina, kad pašarų gamyba būtų nepertraukiamai stebima, o vertingiausios maistinės me-džiagos nebūtų prarandamos. Dirvožemio ir pašarų cheminės

Vertinamas žolynas Tomo Skurdelio ūkyje, bendradarbiaujančia-me su „Žemaitijos pienu“.

analizės atliekamos sertifikuo-tose laboratorijose, pasitelkiant tiek tradicinius, tiek pažangius metodus. Tokios technologijos leidžia sumažinti gamybos są-naudas, sutaupyti laiko ir kuro, išvengti netikslingų darbų bei užtikrinti aukščiausios kokybės žolinių pašarų ruošimą.

Projekto pareiškėjas – Lie-tuvos pieno ūkių asociacija, jungianti gaminančius, perdir-bančius ir realizuojančius pieną juridinius bei fizinius asmenis. Projekto partneriai – VDU Že-mės ūkio akademijos moks-lininkai ir konsultantai bei „Žemaitijos pienas“. Siekiant užtikrinti reprezentatyvius tyri-mų rezultatus, projektui atrin-ka 10 ūkių, o bendra tiriamų laukų apimtis sudaro 150 ha. Visi projekto dalyviai bendra-darbiauja, dalijasi patirtimi, tai-ko naujausias technologijas ir siekia bendro rezultato – efek-

tyvesnės bei pigesnės žolinių pašarų gamybos.

Įgyvendinus šį projektą, lau-kiamas ryškus poveikis kelioms suinteresuotoms grupėms. Ūki-ninkai gaus patikimas priemon-es sumažinti priklausomybę nuo brangių importinių baltymų, padidinti produktyvumą ir pelningumą, kartu užtikrinda-mi sveikesnius galvijus. „Že-maitijos pienas“ galės supirkti kokybiškesnį pieną, tinkamą aukštos pridėtinės vertės pro-duktams gaminti, o vartotojai gaus maistingesnius ir svei-kesnius produktus su didesniu vitaminų, mineralinių medžia-gų bei aukštos kokybės riebalų kiekiu. Tokiu būdu projektas tampa svarbia inovacine inve-ticija į pienininkystės ateitį, užtikrinančia tvarią gamybą, konkurencingumą tarptautinėje rinkoje ir geresnę gyvenimo kokybę kaime.